

ОЛЕГ КОСТМАН

ИЗЛИШНОТО ЗВЕНО

Превод от руски: А. Христова, 1986

chitanka.info

Мястото на засадата беше избрано отлично. От скривалището се виждаше чудесно косо спускащата се към водата полянка, заобиколена от плътната стена на корнуелските джунгли. Чук разположи ловния си бластер така, че да си осигури максимално поле на стрелбата, и се обърна към Мърфи.

— Сега ще видите тези красавци живи и в естествени условия...

— Надявам се, че запознаването ни няма да бъде прекалено отблизо, нали?

— Разбира се...

Полянката, на която Чук и Мърфи бяха направили засадата, беше любимо място за водопой на корнуелските тигри. Наближаваше часът, когато тези огромни красиви животни, огласяйки околността с победен рев, от който всичко живо се втурваше да бяга, щяха да тръгнат един след друг към езерото.

Мърфи се чувствуваше отвратително. През цялото време се въртеше и променяше положението на ръцете и краката си, но все не можеше да намери удобна поза. Скафандърът екстра качество, изработен по индивидуална поръчка, въпреки всичко му се струваше прекалено твърд и скованац тялото. И кой дявол го накара да тръгне на този лов! Ако си беше седял в базата, сега щеше да си пие коктейла на бара или да си плува с удоволствие в басейна...

Лично Джеймс Мърфи, заместник-председател на Съвета на директорите на компанията „Спейс сафари“ (бюра и филиали на шестнадесет планети), не виждаше в лова нищо увлекателно. Хазартът на очакването и преследването дори на най-екзотичното животно му бяха дълбоко чужди. Много по-интересна за него бе играта на борсата с целия ѝ риск, с изключителното пресмятане, с мигновените непредвидими маневри, с неизвестността на крайния резултат... Това беше истинско сафари, достойно за деловия човек!

Но той не е виновен, че тези, в края на краищата подивели далеч от центъра на цивилизацията идиоти от корнуелското бюро на „Спейс сафари“ мерят всички със своята мярка! Естествено те решиха, че за заместник-председателя на компанията ловът е същото лакомо парче, както за тях самите и за малкото им клиенти. И разбира се, направиха всичко възможно, за да предоставят на долетялото началство да почувствува всички прелести на местната екзотика и да му вземат по този начин и последните сили...

Мърфи продължаваше да се върти, като мислено се ругаеше с най-нецензурни думи. Сто пъти вече беше проклетел всичко на света, че, страхувайки се с отказа си да не накърни авторитета си пред очите на служителите в бюрото, прие това дивашко предложение. Самобичуването му сигурно би продължило още дълго, но го прекъсна резкият възглас на Чук:

— Идват!

Мърфи непохватно замря и се вгледа в полянката, където стремително изскочиха два тигъра.

Силните и големи зверове представляваха почти идилична картинка. Бяха мъжкар и женска в брачна игра. Гъвкавите и грациозни тела, независимо от внушителните им размери, ту се издигаха високо, пресичайки в гигантски скок едва ли не цялата поляна, ту трепетно замираха, долепени до земята. И дори гръмогласният рев звучеше сега като нежна серенада.

Зрелището беше толкова впечатляващо, че ядът, който бе обхванал Мърфи, изчезна и отстъпи място на буквално детски възторг. Заместник-председателят неведнъж бе виждал чучела на корнуелски тигри. Великолепната кожа на един вече няколко години красеше стената на гостната му сред другите изключителни трофеи, уловени на различни планети от инструкторите на компанията. Но няма може да се сравни кожата или чучелото с живото животно! Мърфи се любуваше на меките и в същото време величествени движения на могъщите прекрасни животни — те неволно карат човека да ги уважава.

— Теди — докосна той Чук, — няма ще стреляме в този... хм... свещен момент?

— Това е най-подходящият момент, шефе! — отвърна придружителят инструктор. Кой знае защо, той заговори с едва чут глух шепот, макар че връзката се осъществяваше чрез радиото и извън шлемовете не се чуваше нищо. — Това е най-подходящият момент. Провървя ни, те сега са заети само един с друг и са загубили всякаква предпазливост! Мерете се в мъжкия, вижте какъв чудесен екземпляр е! Аз ще ви пазя, а после ще свърша с женската...

— Чук, аз няма да стрелям. Нека честта на застрелването на тези красавци принадлежи само на вас. Вие сте я заслужили с безупречната си работа.

— Дадено, шефе! — Чук затаи дъх и се прицели. Бластерът убиваше мигновено и практически безболезнено. Затова, веднага щом полумракът на гъстите джунгли бе разкъсан от две ярки къси проблясвания, Мърфи и Чук излязоха от засадата и се упътиха към поляната.

Заместник-председателят бавно заобиколи неподвижно лежащите гиганти. Да, Чук е точен стрелец — трябва да му се признае това. Кожите съвсем не са повредени. Чувствата и емоциите, които владееха Мърфи преди малко, отстъпиха отново място на трезвия реализъм на деловия човек. Величествените животни лежаха в краката му и той мислеше колко много ще нараснат печалбите на „Спейс сафари“, когато нищо няма да пречи на хората да се ползват от корнуелското гостоприемство...

Чук и Мърфи бяха оставили гравиплана си на около миля от поляната. Чук настрои устройството за дистанционно управление, даде на апарата команда за излитане и включи радиоантената; ориентирайки се по нея, гравипланът трябваше да ги намери.

Платформата на гравиплана още не беше успяла да се покаже зад дърветата, които обкръжаваха поляната, когато Чук рязко блъсна Мърфи на земята и веднага сам тупна до него.

— Какво правиш? — сърдито извика Мърфи.

Вместо отговор придружител-инструкторът посочи с ръка към езерото. Мърфи вдигна глава и очите му се облециха — подобно нещо той не беше виждал никога досега. Но неведнъж бе чувал да се разказва за него, затова веднага се досети.

Закривайки хоризонта, над тях се надигаше огромен облак корнуелски скакалци.

Първата експедиция нарече планетата Корнуела. Както някога, в отдавна миналите времена, испанските конквистадори, стигайки до Новия свят, запълнили географските карти с донесени от родината им имена, така и сега, земяните наричаха новите планети с имената на далечните си родни места. Растенията и животните също кръщаваха в зависимост от приликата им с представители на земната флора и фауна.

От всички познати планети нито една не беше толкова близка по своите характеристики до Земята, както Корнуела. Хората не усещаха никаква разлика — отбелязваха я само уредите. Само годината, която беше около четири пъти по-дълга от земната, и липсата на лунния диск от нощното небе напомняха на колонистите, че се намират в чужд свят, далеч от родната планета.

Сякаш Корнуела само чакаше появяването на земяните. Девствени гори, кристално чист, напоен с приказни аромати въздух, реки и езера, привличащи с прохладната си прозрачна вода. Всичко на планетата предразполагаше незабавно да се започне колонизацията ѝ, която можеше да се направи без каквато и да е предварителна подготовка.

Всичко освен корнуелските скакалци.

От тях беше много трудно да се защитиш — насекомите проникваха с необикновена леснина навсякъде, дори и в изглеждащите сигурно изолирани помещения. Корнуелските скакалци се хранеха буквално с всичко, което растеше на планетата, не бяха равнодушни и към мършата, а върху земните материали се нахвърляха като на екзотични деликатеси, отстъпвайки само срещу металите, космобетона, стъклото и твърдите пластмаси. Всяко насекомо, попаднало в помещение или в някоя машина, се превръщаше в стихийно бедствие. ЕИМ почваха да правят фантастични грешки, гравипланите падаха, изследователските и промишлените работи се повреждаха. На два пъти заради скакалците станаха сериозни катастрофи дори с космическия транспорт.

Колонистите изнемогваха, защитавайки от злите насекоми жилищата и техниката. Изпробвани бяха всички възможни начини. Но репелентите бяха неефикасни, а инсектицидите, преди да унищожат скакалците, погубваха други животни и растения. В края на краищата хората трябваше да преминат към пасивна защита: да строят жилища с двойни и тройни стени и с по няколко херметични преддверия. А извън помещенията и на крачка не можеше да се излезе без скафандр.

Насекомите не бяха хищници и нито веднъж не бяха нападнали хората. Те изобщо не нападаха никого. Но корнуелските скакалци бяха сигурно защитени от намеса в техния живот: на всяко любопитство насекомите отговаряха с малка капка отровна парализираща течност, изстрелвана от особени жлези. Едно такова действено средство караше

останалите животни да се отнасят с голямо внимание към скакалците. В резултат на това те се размножаваха навсякъде по планетата в несметни количества.

Оръжието на скакалците действуваше върху земяните още по-силно, отколкото на местните животни. Пълнейки басейните със синя, идеално чиста и свежа вода и вкарвайки в помещенията ароматния, галещ белите дробове въздух на Корнуела, хората не можеха да не мислят за това от какви богатства се лишават заради тези отвратителни насекоми.

Живият облак, плътен и тежък, сякаш беше единен чудовищен организъм, а не се състоеше от милиарди и милиарди почти безтегловни същества, приближаваше. Мърфи се надигна и застана като гръмнат, без да има сили нито да отмести погледа си от него, нито да помръдне.

— Лягайте, дявол да ви вземе, лягайте и се притиснете към земята! — викаше с пресекнал глас Чук. Разбира се, срещу шлема и скафандъра скакалците са безсилни. Но да стоиш изправен и върху теб да се натрупа тая гадост, също не е удоволствие. Най-сетне заместник-председателят все пак се отърси от вцепенението си и рухна долу, като инстинктивно обхвана главата си с ръце.

Ятото закри небето — стана почти съвсем тъмно. Хиляди насекоми накацаха по ловците, като покриха скафандрите им с плътен слой. Сякаш нашествието нямаше край.

— За нищо на света не мърдайте! — с тревога каза Чук. — Опазил ви господ, ако смачкате някой от тях!

Предупреждението на инструктора не беше излишно — Мърфи знаеше, че ако отровната течност попадне върху скафандъра, при пристигането в базата и на него, и на Чук, и на гравиплана предстои продължителна обеззаразителна процедура, а скафандрите ще трябва да бъдат заровени в земята в специални херметични торби.

И Мърфи отново си помисли колко хубаво ще бъде на Корнуела и какви печалби ще получават всички и преди всичко неговата компания, когато тук успеят да се отърват от скакалците.

Операция с такива мащаби не би била по силите единствено само на „Спейс сафари“. Но от масовата колонизация на Корнуела са

заинтересувани много гиганти на деловия свят. Междупланетната рудодобивна корпорация с желание се съгласи да финансира изследователската програма на операцията. Та нали тя всяка година губи два пъти повече за осигуряване на защитата на персонала си и на машините на Корнуела.

Не се наложи да се съжالياва за изразходваните средства — резултатите от изследването надминаха очакванията. Мнението на учените, формулирано след дълги месеци работа, гласеше: корнуелските скакалци практически не участвуват в биологичния кръговрат на планетата. Те не осигуряват нито една функция, свързана с поддържането на съществуващата биоценоза на Корнуела. Повероятно, стигнаха до заключението изследователите, даденото семейство е реликт от минали геологични епохи, което е загубило напълно значението си при днешните условия на екологичната система.

... До ушите на Мърфи внезапно стигна комбинация от най-отбрани ругатни, които го върнаха в реалния свят. Той внимателно вдигна глава. Ятото беше отминало — наоколо отново бе тихо и спокойно. Обърна глава натам, където трябваше да лежи Чук, и върху черната земя видя зелено петно със странна форма. Мърфи изплашено скочи на крака и веднага истерично се засмя, като даде изход на нервното напрежение, което го бе обхванало: там, където преди малко бе лежал, се виждаше точно същото зелено петно от смачкана трева. Наоколо не бе останала и една тревичка, и един зелен лист — плодородната почва чернееше, сякаш обгоряла за миг. Плътната зелена стена на гората преди четвърт час сега плашеше с мъртвия орнамент на неподвижните стволоче и клони, лишени не само от листа, но и от почти цялата им кора.

От небето плавно се спусна гравипланът им. Значи, с удоволствие помисли Мърфи, през цялото това време Чук не е забравял да фиксира гравиплана високо над прелитащото ято, за да не проникнат скакалците в машината. Юнак! Самият Мърфи бе забравил дори да помисли за него.

А Чук продължаваше да изригва чудовищни проклетия, като в яростта си риташе оглозганите до бяло кости на двата тигъра — всичкото, което беше останало от великолепните животни и от надеждите на Чук за богата печалба от техните кожи.

Когато се спуснаха край комплекса от ниски постройки — корнуелската база на „Спейс сафари“, — Чук веднага обърна внимание на чуждия гравиплан с отличителните знаци на биокосмическата инспекция, който стоеше на откритата площадка.

— Отново онзи смахнат адвокат на скакалците се е появил... Така бих го ритнал, че и без гравиплан би отлетял към биостанцията си! — придружителят инструктор все още не можеше да се примири със загубата на двете великолепни кожи.

— Всеки върши работата си, Чук. Един път ние му разваляме апетита, друг път той на нас. Такъв е животът... — философски забеляза Мърфи.

С утроени предпазни мерки преминаха системата от защитни преддверия и снеха скафандрите си.

„Мистър Мърфи, в хола ви очаква комисарят от биокосмическата инспекция на Корнуела Джошуа Мит“ — безстрастно прозвуча по радиоточката за вътрешна връзка гласът на електронния секретар.

Мърфи с нежелание тръгна към хола.

Потънал в мекото кресло, Мит пишеше нещо съсредоточено. Явно беше дошъл отдавна: върху масичката до креслото лежах няколко гъсто изписани листа. „Та кой ли в наше време фиксира информацията по този прадядовски начин?“ — помисли си Мърфи.

— Виждам, че не обичате да си губите времето — като изобрази на лицето си любезна усмивка, Мърфи с преувеличено радушен тон приветствува госта. — За един делови човек това е много ценно качество...

— Знаете ли, аз съм лош дипломат — гостът внезапно прекъсна Мърфи. — И вие чудесно знаете, че съм дошъл тук не за да си разменяме комплименти. След няколко дни вие ще започнете вашата операция — първите ята скакалци вече тръгнаха...

— С едно ято ние току-що имахме много мила, бих казал незабравима среща...

— Извинете за резкостта, но не се правете на клоун, не ви подхожда. Прекрасно виждам всичките неудобства, създавани за колонистите от скакалците...

— Радвам се да открия във ваше лице още един съмишленик...

— Но разберете, колкото и много да ни досаждат, ние нямаме право така радикално да се намесваме в живота на тази чужда планета! Пък и в морално отношение намерението ви е безнравствено. Друга дума просто не намирам...

— О, какви лоши чичковци служат в „Спейс сафари“! Прелетели на чуждата планета, не им се понравили местните хлебарчици и те веднага прас — унищожили ги! — Мърфи почувствува, че започва да губи търпение. — Извинете, ще отговоря на любезността с любезност, вие пък не се правете на... да кажем, на дете; отлично знаете, решение за това беше взето след като корнуелските скакалци бяха най-подробно изследвани. Операцията е санкционирана от Върховната комисия.

Мит въздъхна:

— Всеки може да се излъже...

Ново двайсет! Честна дума, по-лесно е да убедиш в нещо робот с повредени логични връзки, отколкото да заставиш да се съгласи с очевидното този осел!

— Та вие сте запознати с отчета — започна търпеливо да преживя омръзналите му вече аргументи Мърфи. — Изследователите са проследили всички етапи от живота на насекомите в най-прекия смисъл — от самото яйце. И не са намерили нищо, абсолютно нищо, което да сочи и най-малката роля на скакалците в съобществото от форми на Корнуела. Нито самите насекоми, нито техните яйца или личинки не са храна за никого — това първо. Те не извършват опрашване на растенията — второ. Не участвуват в никакви симбиози — трето. Не изпълняват санитарни функции; ядат преди всичко най-добрите, най-здравите треви и листа — четвърто. Мога да изброя още пето, шесто, седмо...

— Аз самият мога да ги посоча не по-зле от вас. Но работата не е в това...

— А в какво? Какви още доказателства са ви нужни, че скакалците са само по чудо запазили се остатъци от минали геологични епохи, излишно звено, апендикс на корнуелската еволюция, атавизъм, който на никого и за нищо не е нужен на планетата!

Не, все пак с този адвокат на скакалците трябва да имаш адско търпение. Ако комисарят не беше официално лице, той отдавна щеше да бъде изхвърлен от тук. Впрочем онези от Върховната комисия

отначало също здраво се запънаха. Как така, моля ви се, принципът на ненамесата в еволюционните процеси, най-строга отговорност дори за косвените последици от действията на земяните и други такива...

О, колко красиво говори тогава той, Джеймс Мърфи, рисувайки перспективите на отърваната от скакалците прекрасна Корнуела — далечната сестра на Земята! Какви дитирамби пък по адрес на високата мисия на човечеството, носещо светлината на земната цивилизация в безкрайните простори на вселената! Дори той самият си повярва, че мисли на първо място не за изгодите на „Спейс Сафари“, а за бъдещето на Корнуела. А защо да не е и така? Ами ако наистина ликвидирането на скакалците позволи да се отвори нова страница от историята на Корнуела, дори може би нова ера в развитието на човечеството? И чуждата планета стане не база за прехвърляне, не промишлена зона или суровинен придатък с дежурно население, а роден дом на бъдещите поколения земяни! И това ще стане благодарение на него, на Джеймс Мърфи!

Като взе предвид насъщната необходимост от масова колонизация на Корнуела, Върховната комисия по усвояването на Космоса с болшинство от два гласа санкционира ликвидирането на корнуелските скакалци.

Джошуа Мит се умори да спори с Мърфи. Но комисарят упорито стоеше на своето.

— Работата е там, че за ненужен, както вие се изразявате, атавизъм на корнуелската еволюция скакалците са твърде добре защитени от врагове и приспособени към всякакви външни условия. Подобно разточителство не е свойствено за природата...

— Драги комисаре! Вие бъркате причината със следствието. Скакалците са защитени не защото изпълняват някаква важна, неизвестна за нас функция. Обратно, те са се запазили и не са се подложили на по-нататъшна еволюция именно затова, защото на времето са си изработили много сигурна защита!

— А не ви ли е идвало на ум, че ролята на скакалците в биоценозата на Корнуела може да остане неразкрита поради едностранчивия подход на вашите експерти към проблема?

— Мислете какво говорите! Едностранчив подход! В целия жизнен цикъл на насекомите не е останала и секундичка, която да не е била най-подробно изучена надлъж и нашир!

— Точно така, в жизнения цикъл! Вашите консултанти са се интересували само от онова, което е свързано с живота на скакалците. Върху корифеите е тежал товарът на привичните представи, инерцията: да пази господ да се помисли и за онова, което не се вмести в рамките на стандартните теории! А ако се промени подходът? Щом като най-подробното изучаване на живота на насекомите не е дало резултати, може би истината се крие в...

Мърфи се сепна. Думите на комисаря го накараха да бъде нащрек — това беше нещо ново, някакъв запасен, важен коз, който Мит е решил да пусне в ход, изчерпвайки останалите аргументи. Нима комисарят все още се надява, че ще успее да го разубеди? Няма да я бъде! И Мърфи решително прекъсна Мит:

— Е, това вече е твърде много! Да търсиш някаква митична роля, която уж играят скакалците след собствената си смърт! И това ми го казва един биолог! А може би ще заявите, че корнуелските скакалци са форма на разумен живот? Говорете направо, не се стеснявайте, в сравнение с другите ваши размишления това ще звучи не толкова антинаучно...

— Празните фантазии не са моята специалност! — избухна в отговор Мит. — Аз искам изводите да се основават на всички известни факти и да не противоречат на нито един от тях. А това при вас го няма...

— Какво приказвате!

— Помислете си: съвършена система за защита, невероятна жизнеспособност, универсалност на храненето, великолепни адаптивни способности... Нима всичко това е просто така, за нищо? Не може да бъде!

— В съобществото на флората и фауната на планетата скакалците не играят никаква роля, това е доказано!

— Вярно, живите скакалци. Следователно натрапва се единственият извод: някаква много важна функция на екологическото равновесие на Корнуела се осигурява от самия процес на умирането им! Нужно е да разгадаем тази загадка. И в никакъв случай да не предприемаме нищо срещу насекомите — това е моето най-дълбоко убеждение!

Мърфи иронично хихикна.

— Разберете — не позволявайки повече да го прекъсват, с жар продължи комисарят, — нанесеният от вас удар може да предизвика последствия, които сега не сме в състояние да си представим. Струва ми се, че съм налучкал пътя за разгадаване тайната на корнуелските скакалци. Повярвайте, това е много важно, необикновено важно... Още малко време и аз ще мога да представя твърдо установени факти...

— Малко? А колко?

— Почакайте! Та вие не по-малко от мен би трябвало да сте заинтересовани от установяване на истината. Докато не е станало късно, наредете операцията да се отмени... дори да се отложи само до следващия цикъл на размножаване на скакалците... Нима това ще измени нещо в мащабите на общочовешкия прогрес?

Заместник-председателят едва сдържа усмивката си. До следващия цикъл — та това са почти четири земни години. Разбира се, човечеството ще преживее такъв срок. А колко милиарди и трилиони в междупланетна валута ще струва тази отсрочка на Междупланетната рудодобивна, на „Спейс инжиниринг“ и на всички други, с чиито средства и усилия трябва да се осъществи замисленото! Та те няма да чакат, просто ще погълнат „Спейс сафари“ по-бързо и от скакалците — и костичка няма да оставят от него! И изобщо, дявол да го вземе този фанатик, ако той наистина е намерил някаква дивотия, на основание на която Върховната комисия ще преразгледа полученото с толкова труд решение! Не, да се отстъпва вече не е възможно — трябва да се унищожи, и то сигурно!

— А къде е гаранцията, че след следващия цикъл аз отново няма да чуя същите думи? Ако сега отстъпя, какво ще ви попречи да разтягате локумите и по-нататък? Всеки път вие ще твърдите, че сте на крачка от разгадаване на тайната. А никаква тайна няма! За ликвидирането на скакалците са се изказали най-големите учени. Разбирам ви, за вас техният авторитет не е аргумент. Но за вас такива категории като прогрес, достигане на човечеството до нови върхове, постоянен стремеж напред сигурно трябва да значат нещо... Просто е смешно, някакви си буболечки, за които освен лошо нищо друго не може да се каже, за вас са по-важни от съдбата на човечеството! Добивам впечатлението, че именно вие проявявате непростителна едностранчивост на възгледите и пълно неразбиране на нашите

основни принципи и ценности. Всички тези опити да се провали операцията ще получат съответна оценка: не забравяйте, аз съм облечен с пълномощията на Върховната комисия. Тяхното изпълнение е мой свещен дълг и задължение пред човечеството.

Мит мълчаливо събра изписаните листове, стана бавно и тежко се насочи към изхода. Нищо, нека старецът, ако иска, да се обръща сега към Върховната комисия! Мърфи беше уверен — при най-благоприятните за комисаря обстоятелства указанието за отменяне на операцията ще пристигне на Корнуела много късно, когато всичко бъде вече свършено.

На площадката за излитане на катерите кипеше напрегната работа. От складовете в непрекъсната върволица пътуваха напълнени догоре с контейнери товарни гравиплани. При катерите машините спираха и неуморните работи бързаха да приемат товарите на борда.

Здрав прозрачен калпак затваряше херметически кабината на техния гравиплан и затова Мърфи и Чук можеха да си позволят да наблюдават царящата наоколо суетня със снети тежки шлемове. Мърфи нямаше желание излишно да попада пред очите на когото и да било и нареди да сложат машината им колкото може по-далеч от пътническия павилион, скрита в сянката на някакъв склад, едва ли не единствения, от вратите на който не изнасяха нищо.

Съвсем наскоро, печално констатира за себе си заместник-председателят, Корнуела беше обхваната от оживление от съвсем друг тип. Не от тук трескаво се опитваха да отпратят всичко, което беше възможно, а обратно, тук пристигаше нарастващ с всеки ден поток от стоки.

Мърфи саркастично се усмихна. Спомни си дните на провеждането на операцията — това бяха неговите звездни дни. Никога в живота си не се беше чувствувал толкова всемогъщ и щастлив. При него се събираха всички нишки на гигантското мероприятие, на негово разположение бяха всички ресурси на планетата и целия персонал на Междупланетната рудодобивна корпорация, на „Спейс инжиниринг“, на „Нюклеър траст“ и на десетки други могъщи съдружници на „Спейс сафари“.

Тогава на Корнуела беше пролет — единното за цялата обитаема вселена време на пробуждане и разцвет на живота. Могъщите инстинкти властно пробуждаха във всичко живо яростна страст на продължаване на рода. Тези инстинкти събираха корнуелските скакалци в облакоподобни милиардокрили ята, макар че през цялото останало време тези отворотелни насекоми живееха поотделно.

С настъпването на пролетта скакалците бързаха да се отправят към зоните за размножаване. На Корнуела имаше около тридесет такива зони — с територии от хиляда и петстотин до две хиляди квадратни мили всяка. Насекомите от цялата планета се устремяваха натам. Само там и никъде другаде снасяха яйцата си и колкото се може по-бързо отново се разлитаха по цялата планета, връщайки се по местата, откъдето започваше техният прелет и където им предстоеше още само едно — да умрат.

Кое ги тласкаше, извършили своето биологично предназначение, към това лишено от всякакъв смисъл връщане? Зовът на прадедите? Гласът на кръвта? Носталгията? По онова време още никой не знаеше...

Според плана на Мърфи насекомите трябваше да бъдат унищожени точно в зоните на размножаването. Това беше най-подходящият момент: локализирани едновременно в сравнително малко райони, те ставаха удобна мишена. От най-добрите генни инженери (програмата бе финансирана от „Спейс нуклеър траст“) бе конструиран вирус, смъртоносен за скакалците, но абсолютно безвреден за всички останали форми на корнуелския живот.

И щом като ятата от тези насекоми започнаха да се събират в зоните, войската на Мърфи встъпи в решаваща битка с тях.

Работата бе свършена бързо и ефектно. Автоматите булдозери още завършваха останалата черна работа, като натрупваха умрелите скакалци на огромни хълмове, още пламтяха тези хълмове, озарявайки на десетки мили корнуелските ноци (изчисленията показваха, че това е най-оптималният начин да се избавят от хилядатонните разлагащи се органични маси), а хората вече бързаха да се насладят на всичко, което от днес им подаряваше прекрасната планета.

Земяните за първи път се разхождаха из горите и планините, хвърлили скафандрите, печеха се по янтарните плажове, потапяха се в

прохладните галеци обятия на езерата — толкова прозрачни, че и най-малките камъчета се виждаха ясно на сто и петдесетфутова дълбочина.

Това беше поразително — стотици максимално сходни със земните фактори, вероятността за всеки от които се изразяваше в число с много нули след запетаята, съвпадаха в щастливо съчетание на Корнуела. Друга такава планета можеше и да не се намери в цялата галактика. Благодарение на Мърфи хората сега в пълна степен можеха да се възползват от това щастливо съвпадение!

Към прекрасната Корнуела вече се втурнаха стартиралите от околземни космодруми ескадри от транспорти със специалисти, оборудване и различна техника. Всяко предприятие бързаше колкото може по-скоро максимално да разшири сферата на своята дейност при новите, крайно изгодни условия. И колонистите, срокът на службата на които приближаваше края си, за първи път не брояха дните, оставащи до завръщането им на Земята — всеки се стараяше да отложи раздялата с планетата, станала изведнъж толкова удобна.

Но в самия разгар на всеобщия ентузиазъм и ликуване в живота на колонистите решително се намеси едно съвсем неочаквано обстоятелство: в атмосферата на Корнуела се забеляза бавно, но постоянно намаляване съдържанието на кислорода.

Отначало то беше незабележимо и беше фиксирано само от апаратите. Но с всяка седмица недостигът на кислород се усещаше все по-силно, особено в селищата, които бяха разположени по-високо в планините. Изведнъж посред лято листата на дърветата започнаха да капят. Предпазливите корнуелски хищници, забравяйки своите ловни навици, сега лежах по цели дни на сянка, без да обръщат и най-малко внимание на хората, и хълбоците им тежко се издигаха от учестеното дишане.

Всички светли надежди, всички грандиозни планове се оказаха за миг зачеркнати. Махалото на Фортуна рязко се люшна на другата страна. След малкото седмици на упоително безоблачно щастие, животът стана непоносимо мъчителен. Наложиха се хората отново да се затворят в металните домове крепости и да се обличат в скафандри, когато излизат навън. Започна срочна евакуация на селищата. От ден на ден колонистите наблюдаваха как загива цъфтящата планета и бяха безсилни да направят каквото и да било за нейното спасение. По-

страшно мъчение едва ли би могъл да измисли дори най-злият палач на древността.

И все пак фанатикът комисар се оказа прав — скакалците, както се изясни, съвсем не бяха излишно звено в корнуелската еволюция. Само че това бе открито твърде късно... Кой можеше да си помисли, че Корнуела, съвсем „земна“ до дреболиите, ще направи такава шега с фотосинтезата, че тънкоост на корнуелската фотосинтеза е участието в нея на злополучните скакалци и по-точно на техните органични остатъци.

Оказа се, че подложени на химични промени, остатъците на скакалците образуват в почвата сложни съединения. Попадайки с хранителните вещества в растителните организми, тези съединения — и само те — „включват“ механизма на фотосинтезата и регулират нейната интензивност. Без тях отделянето на кислород на Корнуела преставаше. Ето в какво се състоеше биологичният смисъл на съществуването на корнуелските скакалци. И никой не можеше да ги замени.

... Невесели мисли потискаха заместник-председателя: щом до Земята стигнаха данни за мащабите на корнуелската катастрофа, Мърфи бе срочно повикан да се яви с отчет за дейността си. Наистина особени поводи за паника нямаше — той не носеше юридическа отговорност. Онова, което беше направил, бе санкционирано от Върховната комисия. Но и да го хвалят, разбира се, нямаше. Ще го извадят от съвета на директорите, това е съвсем сигурно. Дано не го забутат в някоя съвсем глуха линия...

Над главите на Мърфи и Чук внезапно мина някакво петно. Като вдигнаха поглед, те видяха, че каца някакъв гравиплан. Той се спусна до тях пред вратите на склада. Пилотът му отвори калпака на кабината и се измъкна навън.

Мърфи едва не извика от учудване — Мит! Ето кой сега неочаквано се оказа до него. Ясно, също избягва срещи с хората, иначе не би се скрил като Мърфи в празния склад. И е ясно защо — уплашил се е, напуснал е работата си и бяга на Земята, макар че е длъжен до последен миг да се бори за спасяването на корнуелския живот като лекар край леглото на безнадеждно болен. А следователно, помисли си Мърфи, те двамата сега се еднакво виновни пред планетата. От тези

мисли веднага му поолекна. И той, Мърфи, дори има възможност да сипе малко сол върху душевната рана на комисаря!

— Сложи шлема — обърна се той към Чук. — Ще изляза навън.

Мърфи приближи до Мит. Той гледаше, сякаш пред него както преди нямаше никой. Възпалените от безсъние очи на космобиолога не изразяваха нищо освен смъртна умора. По лицето му бе порасла гъста четина. Явно не се беше бръснал от седмица. В душата на Мърфи вече беше готова да се промъкне жалост към този човек. Но той решително потисна възникналото чувство — сега им липсваше само съзливата сантименталност!

— Здравейте! — поздрави Мърфи космобиолога.

— Вървете по дяволите! — много тихо и яростно каза Мит.

— Гледам, че се готвите да отлетите на Земята — правейки се, че не е чул думите на комисаря, с максимална любезност попита Мърфи.

Известно време Мит мълча, сякаш решаваше дали си струва изобщо да продължава разговора.

— Напротив! — най-сетне кратко каза той.

— Тоест как напред? — учуди се заместник-председателят.

— Очаквам колеги от Земята...

И сякаш в потвърждение на неговите думи на площадката се спусна малък кораб. Той се отличаваше забележимо от катерите на Корнуела по формата и големината си.

Долният люк на кораба се отвори и по стълбичката започнаха да слизат хора, после бавно се измъкна един транспортър. По него бавно се задвижиха някакви сандъци. Пристигналите ги товареха на приближилия гравиплан.

Кръвта нахлу в главата на Мърфи. Излиза, че комисарят не слага оръжие, не бяга от Корнуела, а обратно, получава подкрепления. И значи отново няма такъв човек, на когото би могло да стовари макар и малка част от своята вина...

— Но това е безсмислено! — губейки контрол над себе си, завика Мърфи. — Вие само се правите, че спасявате планетата! Играете си на благородство! А всъщност прекрасно разбирате, че Корнуела е обречена! Нищо няма да излезе от това, което правите!

Стори му се, че Мит ще се нахвърли върху него и ще го разкъса на парчета. Но космобиологът бързо сподави яростта си и почти спокойно му отвърна:

— Аз знам какво ще стане и какво няма да стане! И искам и ти, нищожество, да знаеш. На Корнуела е имало кислород дълго преди скакалците, нещо друго е регулирало фотосинтезата. И сега ние търсим това друго нещо...

— Второ — продължи комисарят вече съвсем спокойно, — останали са още съвсем малко живи скакалци, за щастие ти не си успял да ги унищожих напълно. Намирайки ключа за регулирането на числеността на потомството на насекомите, ще можем бързо да възстановим предишното им количество... А освен това ще успеем, като отделим съединението, което регулира хода на фотосинтезата, да го произведеме изкуствено — Мит говореше твърдо и съвсем уверено. — Само да не си помислиш, че ти говоря всичко това, за да можеш да спиш спокойно и да не трепериш за кожата си. Да, ние няма да напуснем Корнуела, докато не я възкресим. Но ти, докато си жив, ще останеш в очите на всички нейния убиец.

— Настоявам да се прекратят наглите оскърбления и заплахи по мой адрес! Ще се оплача! Степента на вината ми може да определи само Върховната комисия! — Мърфи разбираше и чувствуваше, че е смешен, че говори съвсем не това, което трябва сега да каже, но нищо друго не можеше да измисли...

А Мит дори и не го слушаше. Пристигналите му колеги го бяха заобиколили от всички страни. Те нещо бързо му разказваха, приятелски го потупваха по рамото, нетърпеливо го разпитваха... за няколко секунди Мит отново се обърна към Мърфи и заместник-председателят не повярва на очите си — умореното небръснато лице на космобиолога светеше от щастлива усмивка.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
11/1986 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.